

Brolægger

Af Søren Vadstrup
Maj 2006

Brolægning med tilhuggede granitsten tilhører først og fremmest byens gader. De skulle være lette at renholde samt danne en solid "kørebro" for de mange tungt læssede hestekøretøjer. Endvidere skulle de gennem dybe rendestene kunne bortlede regnvand og spildevand fra husene. En almindelig gammel købstadsgade har ofte haft en tværprofil bestående af en ophvælvket kørebane begrænset af ca. 40 cm dybe rendestene. Mellem disse og de omgivende huse var anlagt "trottoirs", fortove.

Kørebansens midterfelt var det mest belastede og blev derfor brolagt med gode, stærke, rektangulære brosten sat tæt sammen i skifter og forbandt på tværs af gadens længderetning eller under en vinkel med denne på 45 grader. Blev vinkelen mere spids, gav brolægningen et usikkert fodfæste for hestene.

Det var vigtigt, at overfladen blev udført helt jævn, da de tunge hestevognshjul ellers hurtigt ville ødelægge gaden ved deres gentagne fald fra en højere liggende til en lavere liggende brosten. Kørebansens sidefelter og rendestene blev sat med sten af ringere kvalitet.

I København og få andre steder begrænsedes fortovene af kostbare borduresten, specielt brede kantsten. Når det skulle være særligt fint og dyrt, blev fortovene belagt med sandstensfliser eller ny-modens asfalt.

De lange rækker af brolæggere, der siddende på deres "kraveknapper", brolæggestole, lagde bro, ses ikke mere. Moderne vejbyggeri har ikke mange lighedspunkter med ældre tiders, men trods det, er de opgaver, brolæggeren i dag har i forbindelse med anlæggelse af nye veje, meget nær de samme, som han altid har udført. Brolæggerfaget er et af de få fag, der helt har bevaret sit oprindelige indhold.

Fagets nuværende situation

Brolæggerens almindeligst forekommende arbejdsopgaver består i at belægge fortove med betonfliser og chaussésten samt at sætte kant- og rendesten ved dem.

Hertil kommer istandsættelse af bestående vejbelægninger og fortove, brolægning af indkørsler, gadeudmundinger, refuger, park- og haveanlæg og parkeringsarealer m.v.

Brolæggerarbejde er meget sæsonpræget, men når vejret tillader det, er der fuldt op at gøre for alle i faget.

Fagets uddannelse

Grunduddannelsen foregår på en af landets tekniske skoler eller et AMU-center - Uddannelse til

struktør og brolægger - og varer 3½ til 3¾ år. Inden for det sidste uddannelsesår er der 10 ugers skoleophold. Brolæggerfagskolen i Rødovre er p.t. den eneste skole, der udbyder brolæggerfaget i Danmark. Uddannelsen afsluttes med aflæggelse af svendeprøve.

Derefter kan brolæggeren supplere sin uddannelse med f.eks. efteruddannelse i afsætning, nivellering samt kloakering. Desuden tilbyder Københavns tekniske skoles afdeling i Rødovre efteruddannelseskurser af 2 ugers varighed.

Efteruddannelse

Der tilbydes ingen efteruddannelse inden for brolæggerfaget. Interesserede kan dog følge kurser for specialarbejdere i f.eks. nivellering.

Fagets tilknytning til restaureringsarbejder

Når det er noget med gamle byhuses nære omgivelser, er det svært at forestille sig et mere harmonisk materiale end netop brosten. Små detaljer ved gammeldags brolægning er med fremkomsten af mere målfaste materialer ændret, men disse påkalder sig kun museal interesse. Brolæggerfaget er helt naturligt i stand til at kunne honorere de krav en given restaureringsopgave stiller.

Fagets fremtidige muligheder

Brolægning har som miljøskabende faktor fået en renæssance specielt i forbindelse med have- og parkanlæg, gågader, torve- og parkeringsarealer og dette i forening med traditionelle opgaver ved nye vejanlæg og reparationer tegner et lyst billede af fagets fremtid.

Fagets behov for egnede byggematerialer

I stor udstrækning er der inden for branchen et stort genbrug af materialer fra gader og veje, der har fået ny belægning. Dette skyldes ikke umiddelbart mangel på granit, men materialernes høje pris og genanvendelighed. Nye materialer fås i dag typisk fra Portugal og Kina.

Bornholm var tidligere storleverandør af brosten. Hammergranitten var meget brugt, fordi den let lod sig tildanne til brosten. Nye brolægningsmaterialer kommer i dag hovedsagelig fra Portugal. På grund af lave lønudgifter kan der herfra, uanset den lange transportvej, leveres kant, chausse og brosten til priser, som de bornholmske granitbrud ikke kan konkurrere med.

Fra Sverige importeredes tidligere nye, men i dag kun brugte materialer, ligesom der genbruges brosten fra gader og veje, der har fået en anden belægning.

En effektiv indsamling og opbevaring af brugte brolægningsmaterialer er forlængst sat igang. Materialernes høje pris og genanvendelighed er en væsentlig årsag hertil.

Relaterede fag

Anlægsstruktør og anlægsgartner

Beskæftigede i faget / antal virksomheder

Ifølge håndværkeroversigten er der pr. april 1997 29 firmaer, der alene er brolæggerfirmaer. 131 virksomheder udfører dog brolæggerarbejde og er godkendt til at uddanne brolæggersvende. Blandt disse er entreprenører og kommuner